

*Tekijänoikeuden
suoja tekijän &
käyttäjän
näkökulmasta*

*Luovan
työn
asialla*

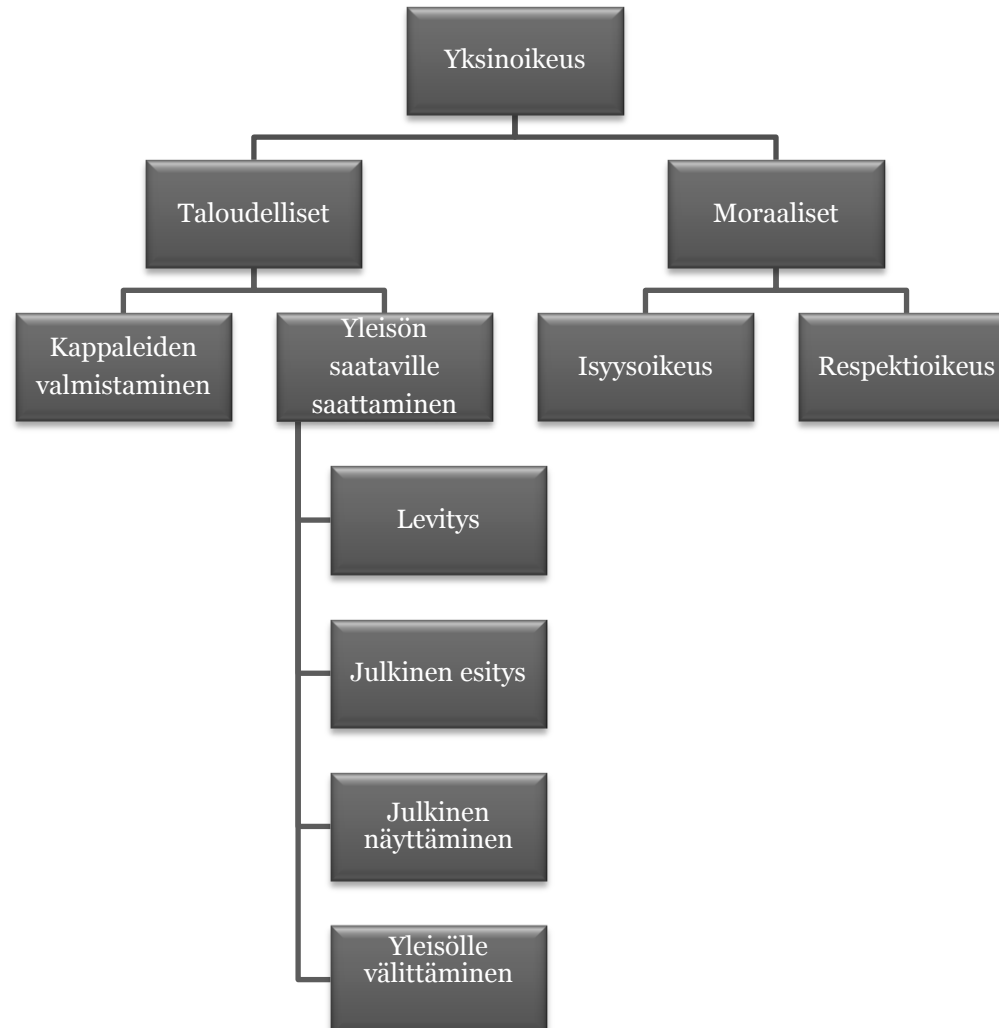
10/2013
Kopioisto ry
Arttu Juselius

Tekijänoikeuden syntyminen

- Tekijänoikeuden suoja syntyy heti kun teos on luotu
 - Automaattisesti. Ei vaadi © merkkiä.
- **Tekijä** on henkilö, joka on luonut teoksen
 - Tekijänoikeus syntyy lähtökohtaisesti teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle
- **Oikeudenhaltija** on henkilö, joka omistaa oikeudet
 - Luonnollinen henkilö tai juridinen henkilö
 - Omistaa kaikki tai osan oikeuksista

Tekijänoikeuslaki

taloudelliset ja moraaliset oikeudet

Teoskynnys

- Teoksen tulee ylittää teoskynnys
- Teoksen tulee olla:
 - Kirjallinen tai taiteellinen
 - Itsenäinen ja omaperäinen
- Arviointikriteeri:
 - Voiko kukaan muu samaan työhön ryhtyessään päätyä samanlaiseen lopputulokseen?

- Arvioidaan kussakin yksittäistapauksessa erikseen.
- **Tekijänoikeusneuvosto** antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta
 - Avustaa OKM:tä
 - Lausunnot suosituksen luonteisia
 - Eivät oikeudellisesti sido tuomioistuinta
- **Tuomioistuin** ratkaisee viime kädessä

- Valokuvaaja Rāshid Nasretdin kuvasi Paavo Nurmen sytyttämässä olympiatulen 1952
- Tekijänoikeusneuvosto: Valokuvan teoskynnys ei ylittynyt.
- Tavallinen valokuva saa suoja-aikaa vain lyhyempi.

- Kari Tuomisaari suomensi Peppi Pitkätossun v. 1969
- Ikean Heikun keikun-mainoskampanja v. 2009
 - ”Ikea on vinksin vonksin ja hinnat eikun keikun”
- Ikean vastine:
 - ”vinksin vonksin” ja ”heikun keikun” ovat suomen yleiskieltä ja tavallisia arkikielen sanontoja.
 - Tuomisaarella ei ole yksinoikeutta sanoihin

- Tekijänoikeusneuvosto (2010:2)
 - ”Ilmaisujen käyttäminen yhtäaikaisesti luo selvemmän rinnastuksen käännöstekstiin.”
 - ”...kaksi sanaliittoa, jotka luovat rytmisen vaikutelman.”
 - ”Kuka tahansa vastaavaan työhön ryhtyessään ei päätyisi samaan lopputulokseen.”

- Tekijänoikeusneuvosto (2012:1)
 - Luentokalvosarja -> 134 kalvoa
 - Yksittäisinä osina eivät saa teossuojaa
 - ”Tekijä on tehnyt itsenäisiä valintoja ja laittanut erityisesti kalvojen alkuosaan persoonallisia lisäyksiä kuten ohjeita ja huomautuksia, jotka luentokalvokokonaisuuden osina antavat kalvosarjalle **omaperäisen ja itsenäisen ilmeen**”
 - ”...kuka tahansa ei samaan työhön ryhtyessään tekisi kokonaisuutena samanlaista kalvosarjaa”

- Tekijänoikeus suojaa konkreettista ilmenemismuotoa
- Tekijänoikeus ei suojaa esim.
 - Ideaa
 - Tietoa
 - Juonta
 - Aihetta
 - Periaatetta
 - Logiikkaa
 - Teoriaa

Suoja-aikoja

- **Teos:** 70 vuotta tekijän kuolinvuodesta
- **Valokuva:** 50 vuotta kuvan ottamisvuodesta
- **Tietokanta ja luettelo:** 15 vuotta sen julkaisu- tai valmistumisvuodesta

Sinun taloudelliset oikeudet

- Taloudellisista oikeuksista luopuminen sopimuksella
 - Osittain vai kokonaan?
 - Määräajaksi vai ikuisiksi ajoiksi?
 - Esim. työsopimuksella
 - Sovi rinnakkaiskäyttöoikeudesta!
- CC-lisensointi?
- Alaikäisten taloudelliset oikeudet?

Muiden töiden käyttäminen

- Opetuksessa – Julkaistun teoksen saa esittää opetuksen yhteydessä (ei koske näytelmä- tai elokuvateoksia)
- Siteerausoiikeus – Saa siteerata ”hyvän tavan mukaisesti, tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa”. Katkelma!
- Yksityinen käyttö – Jokainen saa valmistaa julkistetusta teoksesta kappaleen yksityistä käyttöä varten

Vapaita teoksia

- Lait, asetukset, viranomaisten päätökset
- Teoksen suoja-aika päättyy 70v. tekijän kuolemasta, 50v. valokuvan ottamisvuodesta
- Tekijä/oikeudenhaltija myöntää käyttöoikeuksia.

Edustus + sopimuslisenssi

- Kopiosto edustaa yli 50 000 kotimaista tekijää
- Vastavuoroisuussopimukset
- Sopimuslisenssi: laki antaa järjestölle vallan edustaa myös kaikkia muita
- Tekijänoikeuslaki uudistui v.2006
 - sopimuslisenssi koskee myös digitaalisia aineistoja

Digilupa

Luvalla saa valmistaa kappaleita

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

- Kopioida digitaalisia aineistoja
 - Avoimilta internetsivustolta
 - tai muusta digitaalisesta lähteestä
- Skannata/digitoida painettuja teoksia
 - Skannerilla, dokumentti- tai digikameralla, yms.
 - Kirjoja, lehtiä, julkaisuja, jne.

Digilupa – luvalla saa

- Opettaja saa kopioida aineistoa omaan opetuskäyttöön
- Opiskelija saa kopioida aineistoa omiin sekä ryhmässä tehtyihin harjoitustöihin
- Etäopetus:
 - Opetuksessa esitettyjä teoksia saa välittää videokuvana
 - Tallennetta voidaan näyttää jälkikäteen esim. poissaolleille.

- Digiluvalla saa lukukauden aikana:
 - Digitoida samasta julkaisusta 5 sivua (ei enempää kuin puolet julkaisusta)
 - Ja oppilaskäytössä olevasta kirjasta 20 sivua
 - Kopioida samalta internetsivustolta 20 sivua
 - Käyttää etäopetuksessa

Digiluvan ehdot – lukiot

- Digiluvalla saa lukukauden aikana:
 - Digitoida samasta julkaisusta 15 sivua (ei enempää kuin 15% julkaisusta)
 - Kopioida samalta internetsivustolta 20 sivua
 - Käyttää etäopetuksessa
 - Välittää aineistoa oman opetusryhmän käyttöön (suljetussa verkossa)

Digiluvan ehdot

- Saa olla tallennettuna kurssin/opintokokonaisuuden ajan
+ loppukuulustelu
- Kopiot poistettava lukuvuoden päätyttyä oppilaiden
saatavilta
- Kopiot saavat jäädä opettajalle tallennettuina

- Ei saa muodostaa avointa aineistopankkia tai tietokantaa
- Luvan ulkopuolelle jäävä aineisto:
 - Laulun sanoituksia, nuotteja tai nuottijulkaisuja, työ- ja harjoituskirjoja, kotimaisia näytelmiä, musiikkia, AV-aineistoa
 - Teoksia, joiden käytön oikeudenhaltija on erikseen kieltänyt
 - Oikeudenhaltijan erikseen lisensoima digitaalinen aineisto

Kopioston valokopiointilupa

KOPIOSTO
TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖ

- OKM hankkinut luvan kaikille peruskouluille ja lukioille
- Valokopiointiluvalla saa valokopioida tai tulostaa:
 - 20 sivua / julkaisu / lukukausi
(ei kuitenkaan enempää kuin puolet julkaisusta)
 - Nuotteja: 10 sivua / julkaisu / lukukausi

Ylen kanavat, Areena, Elävä arkisto opetuskäytössä

- Ylen tv- ja radiokanavien ohjelmia saa tallentaa ja näyttää
 - (ei kuitenkaan elokuvia tai ulkomaisia draamasarjoja)
- Yle Areenassa ja Elävässä arkistossa olevia tv-ohjelmia saa näyttää
 - (ei kuitenkaan elokuvia)

Lisätietoja

- www.kopiosto.fi/digilupa
- www.kopiraitti.fi
- www.okm.fi/OPM/Tekijaenoikeusneuvosto